

49202801 : สาขาวิชาภาษาไทย

คำสำคัญ : นิทานคำกาพย์ / การสร้างสรรค์

ณัฐา คำชู : วิเคราะห์การสร้างสรรค์นิทานคำกาพย์. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :
รศ.กัญญรัตน์ เวชศาสตร์ และ ผศ.ดร.สายวรุณ น้อยนิมิตร. 313 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบด้านเนื้อหา แนวคิด และวรรณศิลป์ในนิทานคำกาพย์ ๕๐ เรื่อง ซึ่งพบต้นฉบับในภาคกลางและภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อแสดงให้เห็นประจักษ์ถึงคุณค่าของนิทานคำกาพย์ อันเกิดจากความรู้ความสามารถของกวีในการสร้างสรรค์ความบันเทิงและประเทืองสติปัญญาแก่ผู้อ่าน

ผลการศึกษาพบว่า นิทานคำกาพย์มีบทบาทต่อสังคมไทยมาแต่โบราณ มีหลักฐานปรากฏชัดเจนในสมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๖ ในฐานะวรรณกรรมลายลักษณ์อักษรชาวบ้านสำหรับใช้สวดหรืออ่านในที่ประชุมชนหรือในครัวเรือน ใช้เป็นแบบฝึกหัดอ่านหนังสือให้คล้องของกลอนบุตร และใช้เป็นสื่อกลางในการสร้างอานิสงส์ผลบุญในทางพระพุทธศาสนา

กวีสร้างสรรค์เนื้อหาอันประกอบด้วยโครงเรื่อง ตัวละคร และแนวคิด ให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างมีเอกภาพ ตัวละครมีลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรม และชะตากรรมที่พลิกผันตามโครงเรื่องสำคัญซึ่งมี ๓ แบบ ได้แก่ แบบใช้หลักกรรมทางพระพุทธศาสนาในการแก้ปัญหา แบบผจญภัยได้นาง และแบบใช้ความเป็นคนเจ้าปัญญาในการแก้ปัญหา ทั้งนี้ ได้สะท้อนให้เห็นแนวคิดของกวีเกี่ยวกับหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง ไตรวิภังค์ ไตรลักษณ์ และไตรสิกขา ด้านวรรณศิลป์ กวีมีความสามารถสูงในการสรรคำมาร้อยเรียงด้วยการเล่นเสียง เล่นความหมาย และใช้ภาพพจน์อย่างมีศิลปะทำให้สามารถสื่อความหมาย อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดได้ตรงตามบริบทของเหตุการณ์ในเรื่อง นอกจากนี้ กวียังมีความสามารถสูงในการถ่ายทอดความรู้ความคิดที่เป็นประสบการณ์ส่วนตัวและประสบการณ์ร่วมซึ่งหยั่งรากลึกมาจากการเคารพ เชื่อมั่น ศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีความรอบรู้ทางวรรณกรรม การใช้ถ้อยคำภาษา มีจินตนาการ จัดเจนในชีวิต และเข้าถึงสัจธรรมของโลก ผู้อ่านจึงได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากเนื้อเรื่องและถ้อยคำภาษาที่ไพเราะ เกิดจินตภาพ มีอารมณ์ร่วม และเกิดปัญญาความคิดจากการรับรู้อุทาหรณ์ชีวิตของตัวละคร ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้ต่อไป

นิทานคำกาพย์จึงมีคุณค่าอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะทำให้เกิดความบันเทิงแล้วยังทำให้เกิดปัญญาความคิดจากความรู้ที่มีปัญญาญาณของกวีซึ่งมีความลุ่มลึกและเป็นสากล ด้วยเหตุนี้นิทานคำกาพย์จึงยังมีการสร้างสรรค์และสืบสานให้ดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบัน

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

49202801 : MAJOR : THAI

KEY WORD : KAP FOLKTALE

NATTHA KHAMCHOO : AN ANALYSIS OF KAP FOLKTALES. THESIS
ADVISORS : ASSOC. PROF. KANYARAT VECHASAT, AND ASST. PROF. SAIWAROON
NOINIMIT. Ph.D. 313 pp.

The purpose of this thesis is to analyze 50 Kap folktales in manuscripts from the middle and southern of Thailand in terms of subject matter, concept and the art of literature to present the values of Kap folktales which create pleasure and improve mental health of the readers.

The study reveals that Kap folktales have been influential in Thai society since the ancient time, with obvious evidences from the Ayutthaya Period to the Rattanakosin Period of King Rama 6. They are the dissemination to folk's written literature. They were used in prayers and recitation during social gatherings or in the households and used as reading exercises for children. Also, they were created to worship Buddhism.

Poets create the subject matters consisting of coherent plot, characters and concepts. The characters have specific images, behaviors and fortunes changing according to 3 types of plot. – the Dharma to solve problems, the adventures for wedding and cunning to solve problems. The plots are of the three cycles of life, the three characteristics and the threefold training as reflex of the social. The poets have high abilities to create the subject matters and good dictions to convey meanings, ideas and feelings. Those resulted in good and coherent plots, characters and concepts. Therefore, the Kap folktales are composed with the art of composition to convey meanings, feelings and the concepts. They have intellects and skills to convey knowledge and ideas from the deep roots of respect, confidence and faith in Buddhism. They are also erudite in literature, word choices, imagination, and sophisticated life experience. As a result, the readers will take pleasure, imagination and wisdom. Finally, they will realize the importance of life, and everything which may affect their lives and their societies, and will practise effectively.

Kap folktales are therefore still a very valuable literature because they do not only result in pleasure, but also result in precepts from the profound and universal wisdom of the poets. Hence, Kap folktales have been progressively created in Thai society until today.

Department of Thai Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2010

Student's signature

Thesis Advisors's signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความเมตตาจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจและขอยกย่องไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์กัญญรัตน์ เวชศาสตร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายวรุณ น้อยนิมิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ห่วงใย และเป็นกำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุบล เทศทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวณิต วิงวอน คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์จนวิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์วีรฉัตร วรรณดี รองศาสตราจารย์ ดร. มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ และคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ให้กำลังใจ รวมทั้งแนะแนวทางในการดำเนินชีวิต

ขอขอบพระคุณอาจารย์ธีระ ชินะผา แห่งคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น และคุณสุรเดช บุญขวณิชย์ ที่ช่วยแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ บัวงาม ห่อแก้ว และคุณจรัญ ทองวิไล ที่กรุณาต่อผู้วิจัย

ขอขอบคุณอาจารย์คนยา มีสวัสดิ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน ขอขอบคุณอาจารย์ อาทิตยา จารุจินดา และอาจารย์พวงเพ็ญ สว่างใจ ที่ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ และเป็นแรงบันดาลใจ

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ที่มีได้เอ่ยนามถึง ณ ที่นี้ที่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยความปรารถนาดี

ขอกราบขอบพระคุณ “แม่” และ “พ่อ” ที่สนับสนุนการศึกษา ให้โอกาส และอบรมเลี้ยงดูลูกมาด้วยความรัก ขอขอบคุณครอบครัวเดี๋ยละลิน และขอขอบคุณน้องชายคนเดียวที่ให้กำลังใจ และเป็นเพื่อนแท้กันมาโดยตลอด

ขออุทิศผลกุศลที่เกิดจากวิทยานิพนธ์นี้แด่กวี ผู้สร้าง ผู้คัดลอก และบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ต้นฉบับและประเพณีอันเกี่ยวเนื่องกับนิทานคำกาพย์เพื่อบูชาพระคุณไว้ ณ ที่นี้